

Druga međunarodna APEX konferencija: *Collaboration and networking for a digital archival future – Sustainable perspectives through the Archives Portal Europe*, Budimpešta, 7. – 9. rujna 2015.

Europski arhivski portal (Archives Portal Europe) postao je centralna platforma na kojoj europski arhivi mogu predstaviti svoje ustanove i gradivo koje čuvaju. Portal je također središnja polazna točka za korisnike koja im omogućava pretraživanje gradiva iz cijele Europe. Nakon šest godina razvoja unutar dva projekta, APENet i APEX, pod pokroviteljstvom Europske komisije, Portal je predan fondaciji APEF (Archives Portal Europe Foundation), koja će osigurati daljnji rast i razvoj Portala.

Trodnevna konferencija u Budimpešti obilježila je predaju Portala. Raspravljano je o već postignutim rezultatima, ali i o izazovima koji se nalaze pred partnerima te o konceptima i potencijalnim rješenjima za budućnost. Konferencija je bila fokusirana na četiri specifične teme na koje su bila vezana sva predavanja:

1. Međunarodna kooperacija i kolaboracija – međunarodna kooperacija je preduvjet za izgradnju mreže arhivskih ustanova i infrastrukture, za razmjenu iskustva te za zajedničke projekte. Predstavnici svih projekata, inicijativa te ustanova (privatnih i javnih) pružatelja sadržaja prezentirali su svoje ideje i iskustva iz kooperacije i kolaboracije na Europskom arhivskom portalu.
2. Održiva digitalna arhivska infrastruktura: Sve što je postignuto digitalizacijom i projektima koji podržavaju razvoj digitalne infrastrukture mora biti dugoročno održivo. U tom je dijelu bilo moguće čuti o metodama i iskustvima iz povezanih projekata koji se temelje na upravljanju, financiranju i javno-privatnom partnerstvu kao i problemima od kojih se ističe usklađivanje zahtjeva pružatelja sadržaja i krajnjih korisnika.
3. Ocjena trenutačnog stanja digitalnih usluga i pitanje utjecaja arhivskih portala: Povećanje vidljivosti arhivskog gradiva je neosporno, a najčešća tema koja prati raspravu o arhivskim portalima od samih početaka su mogućnost otvorenog pristupa. S druge strane, izazovi otvorenog pristupa arhivskim izvorima kao što su zaštita podataka i pravni problemi, također neizostavno utječu na njihov razvoj.
4. Mogućnosti pristupa i korištenja digitalnog arhivskog sadržaja: Arhivsko gradivo *online* ovisno je o metapodacima i povezanom sadržaju. Iskustva iz nacionalnih i međunarodnih projekata pokazuju važnost integracije digitalnih objekata s metapodacima, ali i ukazuju na moguće probleme koji se mogu javiti te nude rješenja koja su se u praksi pokazala najboljima.

Od predavača na konferenciji svakako treba istaknuti Chezkiea Kasnetta, voditelja digitalnih projekata u Nacionalnoj knjižnici Izraela. Kasnett je projekt *The Israel Archive Network Project – Perspectives on Digitization, Preservation, Dissemination and Sustainment* prvi put predstavio na APEX konferenciji u Dublinu u lipnju 2013. te je tom prilikom predstavio napredak na projektu koji je u tom trenutku ulazio u svoju

drugu fazu. U prvoj fazi projekta dizajnirana je infrastruktura koja je omogućila povezivanje nekoliko stotina izraelskih arhiva i drugih baštinskih ustanova koje sudjeluju na projektu i koje sada mogu postavljati opise arhivskog gradiva i digitalne snimke za besplatno korištenje na portalu projekta. Jedan od osnovnih ciljeva projekta, koji je slijedio vodeće međunarodne standarde, je omogućiti dugoročno rješenje za digitalno očuvanje i održavanje kulturne baštine na razini cijele države. Također vrijedi spomenuti predavanje Tónisa Türne iz Nacionalnog arhiva Estonije o *crowdsourcing* inicijativi *Estonian soldiers in the First World War*. Prema različitim izvorima, u Prvom svjetskom ratu u rusku vojsku mobilizirano je otprilike 100.000 Estonaca, od kojih je 10.000 poginulo ili nestalo u ratu. Budući da osim navedenih brojki postoji iznimno malo podataka o njihovim sudbinama, u kolovozu 2014. Nacionalni arhiv Estonije pokrenuo je *crowdsourcing* inicijativu povodom obljetnice Prvog svjetskog rata kako bi se izradio registar Estonaca u Prvom svjetskom ratu i identificirali svi vojnici, prije svega oni koji su se smatrali nestalima. Do 2015. godine 70 volontera već je unijelo 20.000 imena iz skeniranog vojnog gradiva te se zajednica još jednom pokazala iznimno vrijednim suradnikom arhivima.

Tihomir Pleše